

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E vergunningen@odh.nl
I www.odh.nl

Zaaknummer : 00580827
Ons Kenmerk : ODH-2021-00027035
Datum : 2 april 2021

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 1 mei 2020 hebben wij een aanvraag om ontheffing ontvangen als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden en verduurzaming van het woningcomplex bekend onder projectnaam 'Marshallplein te Rijswijk' en is aangevraagd namens Van 't Hof Rijnland Vastgoedmanagement B.V. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2022.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Van 't Hof Rijnland Vastgoedmanagement B.V.;
- II. de voorschriften 1 tot en met 12 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag, de aanvullende documenten van 25 januari 2021 en 8 maart 2021 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf de bekendmaking van dit besluit tot en met 31 december 2023.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden;
 - het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - eventuele wijzigingen gedurende de uitvoering uiterlijk één week van te voren schriftelijk te melden;
 - de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van te voren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078 - 7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'.
- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het Activiteitenplan van 30 april 2020 en de aanvullende informatie van 25 januari 2021 en 8 maart 2021. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c de uit te voeren werkzaamheden;
 - d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g het bijhouden van een logboek van de ecologische begeleiding.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol en een logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen langs de elektronische weg, leesbaar worden getoond.
- 4 De details over de plaatsing, de types en het onderhoud van de tijdelijke en permanente voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Deze melding dient te worden gedaan:
 - a voor reeds geplaatste voorzieningen: uiterlijk twee weken na het verzenden van deze ontheffing;
 - b voor nog te plaatsen voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de betreffende voorzieningen.
- 5 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

- Hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- Hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt flora en fauna, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- Hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- Hij/zij is als ecooloog of adviseur/specialist ecologie werkzaam voor een (semi)overheidsinstantie zoals het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf, provincies, waterschappen, hoogheemraadschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en drinkwaterbedrijven
- Hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdiervereiniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland,

- 6 De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in hoofdstuk 7 van het rapport Activiteitenplan gewone- en ruige dwergvleermuis "Onderhouds- en verduurzamingswerkzaamheden Marshallplein, Rijswijk" van 30 april 2020 en de aanvullende stukken van 21 januari 2021 en 8 maart 2021.
- 7 Indien een of meerdere in voorschrift 6 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 8 Tijdig, minimaal één maand voordat de in voorschrift 7 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (vs. 1) te worden voorgelegd.

Specifieke voorschriften

- 9 Ten minste tien van de alternatieve permante verblijfplaatsen dienen in april 2021 beschikbaar te zijn. In verband met de gewenningsperiode, mogen de huidige paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vervolgens ongeschikt gemaakt worden tussen 15 september 2021 en 15 oktober 2021. Voor de paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis geldt dat deze één maand nadat de permanente verblijfplaatsen gerealiseerd zijn en beschikbaar zijn, ongeschikt gemaakt kunnen worden. Dit dient voor 15 oktober 2021 te gebeuren. Het ongeschikt maken van de huidige zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis dient te worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis die loopt van 15 april tot en met 15 oktober.
- 10 Het ongeschikt maken dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Om vleermuizen redelijkerwijs de mogelijkheid te geven om de verblijfplaats te verlaten voordat met de werkzaamheden wordt gestart, dienen voorzieningen zoals exclusion flaps of het creëren van tocht gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen te worden ingezet. Het gebruik van purschuim of netten is voor het ongeschikt maken niet toegestaan. Aangezien de exacte invliegopeningen van de paarterritoria niet bekend zijn dienen de gebouwen waar deze paarterritoria zich in bevinden geheel ongeschikt gemaakt te worden. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 8 graden en <5 Bft) en deze dienen door de ecooloog te worden opgenomen in het logboek. Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek te worden uitgevoerd met behulp van een batdetector om de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten, alvorens het plangebied wordt vrijgegeven.
- 11 De tijdelijke en permanente voorzieningen moeten functioneel zijn gedurende de periode waarvoor deze worden ingezet. De voorzieningen dienen minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd te worden op hun functionaliteit en – indien nodig – dient de functionaliteit van de voorziening op zo kort mogelijke termijn hersteld te worden. Bovendien moeten de vleermuiskasten zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden.
- 12 Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient te gebeuren onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis (vs. 5). Na inachtneming van de gewenningsperiode voor zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis, waarin zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen aanwezig en beschikbaar zijn, mogen de tijdelijke kasten alleen verwijderd worden nadat door de deskundige is vastgesteld dat de kast is verlaten.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.
- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen hiervan.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 1 mei 2020 hebben wij een aanvraag om ontheffing ontvangen als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van renovatiewerkzaamheden en verduurzaming van het woningcomplex bekend onder projectnaam 'Marshallplein te Rijswijk' en is aangevraagd namens Van 't Hof Rijnland Vastgoedmanagement B.V. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2022.

Bij de aanvraag behoren de volgende stukken:

- Activiteitenplan gewone- en ruige dwergvleermuis "Onderhouds- en verduurzamingswerkzaamheden Marshallplein, Rijswijk", Tauw B.V., R003-1269933JJA-V03-mwl-NL, 30 april 2020;
- Nader onderzoek Marshallplein Rijswijk, Tauw B.V., R002-1269933JJA-V01-mfv, 10 oktober 2019;
- Quickscan Marshallplein Rijswijk, Tauw B.V., R001-1269933MFO-V01-nda-NL, 28 maart 2019;
- Mandatering, Tauw B.V., L001-1269933JJA-V01, 30-04-2020.

Op 21 januari 2021 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- Brief Quickscan Marshallplein, Rijswijk, Tauw B.V., L001-1269933JJA-V01-srb-NL, 21 januari 2021.

Op 8 maart 2021 hebben wij de volgende aanvullende informatie ontvangen:

- E-mail: Reactie verzoek om bevestiging van informatie Marshallplein Rijswijk, Tauw B.V., 8 maart 2021.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Aangezien de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 21 december 2020 en 8 maart 2021 verzocht om aanvullende gegevens.

De gevraagde gegevens zijn op 21 januari 2021 en 8 maart 2021 ontvangen.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 27 mei 2020 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn van nature in Nederland in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis is tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Aanvraag

Van 't Hof Rijnland Vastgoedmanagement B.V. is voornemens om in opdracht van de Verenigingen van Eigenaren (VvE's) onderhouds- en verduurzamingswerkzaamheden uit te voeren aan het wooncomplex bestaande uit drie grote complexen met meerdere woonlagen, bekend als project 'Marshallplein te Rijswijk'. Het betreft VvE 8223 (Marshallplein 41-171 en 226-268, Prinses Beatrixlaan 84-146), VvE 8224 (Marshallplein 21 t/m 39, Prinses Beatrixlaan 20 t/m 82, Sir Winston Churchillaan 807- 857) en VvE 8225 (Marshallplein 198 t/m 264, Prinses Beatrixlaan 148 t/m 180) onder projectnaam 'Marshallplein te Rijswijk' te renoveren en verduurzamen.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- vervanging van kozijnen in verband met houtrot;
- schilderwerkzaamheden;
- plaatsen van dubbele beglazing;
- plaatsen van ventilatieroosters;
- vervangen van dilatatievoegen;
- na-isolatie van muren, daken en vloeren.

De renovatiewerkzaamheden zijn in januari 2021 gestart op de locaties waar zich momenteel geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis bevinden. In mei 2021 zal volgens de planning gestart worden met de werkzaamheden op de locaties waar de verblijfplaatsen zich bevinden. De werkzaamheden duren naar verwachting circa 1 tot 1,5 jaar. In verband met de aangepaste starttijd en het mogelijk uitlopen van de werkzaamheden wordt een langere ontheffingsperiode aangehouden tot 31 december 2023.

Overtreding verbodsbepalingen

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft er in 2019 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van vleermuizen binnen het plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (2017). Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In de zuidelijke gevel op de noordoostelijke binnenhoek van het noordelijk gelegen gebouw grenzend aan de Sir Winston Churchilllaan en de Prinses Beatrixlaan bevindt zich in de spouwmuur één zomerverblijfplaats en onder een raamkozijn één zomerverblijfplaats. Eveneens zijn er in het plangebied op vijf plaatsen paarterritoria aangetroffen waarvan de verblijfplaatsen tijdens het onderzoek niet exact vastgesteld konden worden. Deze paarterritoria bevinden zich op verschillende oriëntaties. In de oostgevel van het noordelijke gebouw grenzend aan de Sir Winston Churchilllaan en de Prinses Beatrixlaan bevindt zich één paar territorium. In het middelste gebouw grenzend aan het Marshallplein en de Prinses Beatrixlaan bevindt zich in de noordgevel één paarterritorium, in de zuidelijke gevel op de noordoostelijke binnenhoek één paarterritorium en in de zuidelijke gevel op de zuidwestelijke buitenhoek één paar territorium. Ook in de noordgevel van het zuidelijke gebouw grenzend aan de Wethouder Brederodelaan bevindt zich één paarterritorium. Van zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis mag er redelijkerwijs vanuit worden gegaan dat deze ook in gebruik zijn gedurende milde winters door één of enkele individuen als winterverblijfplaats. Met de geplande werkzaamheden gaan deze verblijfplaatsen verloren en worden individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

De ruige dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn zes paarterritoria aangetroffen waarvan de verblijfplaatsen tijdens het onderzoek niet exact vastgesteld konden worden. Deze paarterritoria bevinden zich op verschillende oriëntaties. In het noordelijke gebouw grenzend aan de Sir Winston Churchilllaan en de Prinses Beatrixlaan bevindt zich in de zuidelijke gevel op de noordoostelijke binnenhoek één paar territorium, in de noordelijke gevel op de noordwestelijke buitenhoek één paarterritorium en in de portaalgevel van de oostelijke vleugel één paarterritorium. In het middelste gebouw grenzend aan het Marshallplein en de Prinses Beatrixlaan bevindt zich in de noordelijke kopgevel één paarterritorium en in de noordelijke gevel op de noordoostelijke binnenhoek één paarterritorium. Ook in de zuidelijke kopgevel van het zuidelijke gebouw grenzend aan de Wethouder Brederodelaan bevindt zich één paarterritorium. Van zomer- en paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis mag er redelijkerwijs vanuit worden gegaan dat deze ook in gebruik zijn gedurende milde winters door één of enkele individuen als winterverblijfplaats. Met de geplande werkzaamheden gaan deze verblijfplaatsen verloren en worden individuen opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het Activiteitenplan van 30 april 2020 en de aanvullende informatie die is verkregen op 21 januari 2021 en 8 maart 2021. Deze maatregelen zien onder andere op het ongeschikt maken van de bebouwing in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis en het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecoloog met kennis van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de werkzaamheden gaan twee zomerverblijfplaatsen en vijf paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (tevens winterverblijfplaats) en zes paarverblijfplaatsen (tevens winterverblijfplaats) van de ruige dwergvleermuis verloren. Voor eind maart 2020 zijn reeds zestien tijdelijke vleermuiskasten van het type VK WS 02 van Vivara Pro binnen 100 meter van het plangebied opgehangen met oriëntaties op het oosten, zuiden, zuidwesten en het noorden aan de gevels van het flatgebouw grenzend aan het Marshallplein, Wethouder Brederodelaan en Bertha von Suttnerstraat, welk flatgebouw gelegen is ten zuidwesten van het plangebied.

In de permanente situatie worden volgens planning in april 2021 tweeënvijftig inbouwkasten van het type VMPM1 – Inbouwkast van Faunaprojecten gerealiseerd in de gevels van de gebouwen binnen het plangebied. Ten minste tien van deze alternatieve permante verblijfplaatsen dienen in april 2021 beschikbaar te zijn, dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. De permanente inbouwkasten zijn derhalve beschikbaar wanneer de paarperiode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis aanvangt. Voor de ruige dwergvleermuis wordt zo de gewenningsperiode voor de alternatieve permanente verblijfplaatsen van één maand voorafgaand aan de paarperiode behaald, dit hebben wij geborgd in de voorschriften. De gewenningsperiode van zes maanden voor de alternatieve permanente verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis wordt hiermee niet volledig behaald. Echter kan er in de laatste maand van de gewenningsperiode al aangevangen worden met het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen (Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017)). Daarnaast zijn er zestien tijdelijke vleermuiskasten gerealiseerd waarbij de gewenningsperiode van zes maanden voorafgaand aan de paarperiode, die aanvangt op 15 augustus, wordt behaald. Tevens bevinden zich in de directe omgeving van de huidige paar- en zomerverblijfplaatsen voldoende natuurlijke alternatieven voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden. Op basis van het voorgaande kan er akkoord gegaan worden met een wat kortere gewenningsperiode ten aanzien van de paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

In verband met de gewenningsperiode, mogen de huidige paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis ongeschikt gemaakt worden tussen 15 september 2021 en 15 oktober 2021. Voor de paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis geldt dat deze één maand nadat de permanente verblijfplaatsen gerealiseerd zijn en beschikbaar zijn, ongeschikt gemaakt kunnen worden. Dit dient voor 15 oktober 2021 te gebeuren. Het ongeschikt maken van de huidige zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis dient te worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis die loopt van 15 april tot en met 15 oktober, dit hebben wij geborgd in de voorschriften.

Na inachtneming van de gewenningsperiodes, moeten de huidige verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt worden om te voorkomen dat er vleermuizen aanwezig zijn in het gebouw ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Dit wordt gedaan door middel van exclusion flaps. Aangezien de exacte invliegopeningen van de paarterritoria niet bekend zijn dienen de gebouwen waar deze paarterritoria zich in bevinden geheel ongeschikt gemaakt te worden. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. Daarmee wordt voorkomen dat er dieren kunnen worden verwond of gedood. De genoemde maatregelen worden getroffen conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis (BIJ12, 2017).

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis komen verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Rijswijk. Door de voorgenomen maatregelen en de voorschriften opgenomen in dit besluit is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis in de directe omgeving aanwezig blijven.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden van het project niet zullen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Het belang van het project ligt in het bijzonder in de bijdrage aan het beperken van de klimaatverandering. Klimaatverandering kan leiden tot belangrijke economische schade als gevolg van:

- Zeespiegelstijging met risico op overstromingen en verzilting
- Vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes)
- Beperkingen in zoetwatervoorzieningen
- Toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen
- Bedreiging van de energievoorziening

Het beperken van de klimaatverandering wordt bereikt door het beperken van het energieverbruik. In het Energieakkoord is afgesproken dat de gebouwde omgeving in Nederland in 2050 energieneutraal is. Dat betekent dat er 4,5 miljoen huur- en koopwoningen, laagbouw en hoogbouw, rijtjeswoningen en vrijstaande huizen, energieneutraal gemaakt moeten worden. Het gaat hierbij om naoorlogse appartementen uit de jaren 1950-1980. Alleen door vergaande verduurzaming van de bestaande woningvoorraad kan dit doel worden bereikt. Daarnaast heeft Nederland ingestemd met het Klimaatakkoord van Parijs dat als centraal doel heeft het reduceren van CO₂-uitstoot.

De gebouwen zijn gebouwd in 1978 en 1979. De voorgenomen renovatie zorgt voor een betere isolatie van de appartementen. Slecht geïsoleerde appartementen zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot, doordat meer gestookt moet worden om een warm binnenklimaat te behouden. Het huidige energielabel E van de locatie is laag. Na renovatie zullen de woningen een hoger energielabel krijgen. Hiermee draagt de voorgenomen renovatie bij aan de doelstellingen uit het Energie- en Klimaatakkoord. Het terugdringen van de CO₂-uitstoot is essentieel voor het beperken van klimaatverandering en dient daarmee een groot maatschappelijk belang, onder meer op het vlak van veiligheid, natuurbescherming, welzijn en welvaart. Het verminderen van fossiele emissies leidt bovendien tot een verbeterde luchtkwaliteit en heeft daarmee een positief effect op de volksgezondheid. Het beperken van de (gevolgen van) klimaatverandering dient derhalve een groot maatschappelijk belang.

Verder was het verbeteren van het binnenmilieu van woningen, scholen en kindercentra één van de speerpunten uit de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid (Planbureau voor de Leefomgeving, 2010). Hoewel Nationale aanpak Milieu en Gezondheid inmiddels is afgerond, zijn de speerpunten nog steeds actueel. De overheid rekent er op dat betrokken partijen hun acties voortzetten (Ministerie van I&M, 2013).

Bewoners van slecht geïsoleerde woningen hebben vaker last van vocht, tocht en schimmelvorming door een slecht binnenklimaat. De slechte staat van de kozijnen versterkt dit effect. Dit wordt onder andere veroorzaakt door grote temperatuurverschillen in combinatie met slechte isolatie. Dit zorgt voor een binnenmilieu met condensatie en schimmelvorming. Schimmels en huismijt ontwikkelen zich beter in vochtige woningen waar minder goede temperatuur- en vochtregulatie is. Er bestaat een samenhang tussen de aanwezigheid van vocht en schimmel in de woning en een verhoogde prevalentie van respiratoire symptomen bij kinderen en volwassenen, zoals astma, en reumatische aandoeningen. Het terugdringen van vochtproblemen en verbetering van de kwaliteit van het binnenmilieu, kan de ziektelast verkleinen. De uit te voeren werkzaamheden komen dan ook de gezondheid van de bewoners ten goede.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang van 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is

onderbouwd om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden, nu het gaat om renovatie en verduurzaming van bestaande woningen. Middels renovatiewerkzaamheden en verduurzamingsmaatregelen wordt een beter binnenmilieu gecreëerd en wordt een hoger energielabel behaald. Dit kan alleen bewerkstelligd worden door de voorgenomen isolatie, waaronder isolatie van de spouwmuur. Bij uitvoering van alternatieve methoden, zoals het isoleren van binnenuit, worden de beoogde energiedoelen en speerpunten uit de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid van de overheid niet behaald. Daarnaast leidt het renoveren van binnenuit tot overlast voor de bewoners en gaat woonoppervlakte verloren. Bovendien gaan de aangetroffen verblijfplaatsen bij deze werkwijze ook verloren, vanwege gewijzigde klimatologische omstandigheden en vochtophoping door condensatie in de spouwruijnte. De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd door de woonblokken in twee bouwstromen te renoveren per woonblok, wat de effecten op de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zo veel mogelijk beperkt.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen werkwijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Hiervoor is de gemeente Rijswijk bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.